

DOI: 10.46340/eppd.2020.7.5.10

Dmytro Kushneruk

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6822-8579>

National University "Odesa Law Academy", Ukraine

REPRIVATIZATION AS A GROUND FOR STATE PROPERTY RIGHTS

Дмитро Кушнерук

Національний університет «Одеська юридична академія», Україна

РЕПРИВАТИЗАЦІЯ ЯК ПІДСТАВА ВИНИКНЕННЯ ПРАВА ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ

The article analyzes such a basis for the emergence of state property rights as reprivatization. Approaches to defining the concept of reprivatization in scientific literature are analyzed. The correlation of the concept of reprivatization with related concepts, such as denationalization and deprivatization is determined. Based on the analysis, the author's definition of the concept of reprivatization is proposed. It is proposed to define reprivatization as the return to state ownership of non-state property, by terminating the contract of sale in case of improper performance, taking into account the implementation and protection of national interests. Exceptional conditions for termination of the contract of sale of the privatization object are given. The case law in the field of reprivatization is analyzed, on the basis of which it is concluded that most of the cases concern the reprivatization of housing.

Keywords: privatization, reprivatization, nationalization, denationalization, state property, grounds of property right.

Набуття права власності є необхідною передумовою і водночас елементом усіх ринкових процесів, що опосередковують рух майна. Підстави набуття права власності є різними в залежності від того, хто є власником – приватна особа чи держава. І хоча деякі підстави є однаковими для обох суб'єктів, однак законодавством передбачені також спеціальні підстави виникнення права державної власності. Як свідчить практика, не всі підстави рівною мірою врегульовані законодавством, зокрема, така підстава, як реприватизація потребує як ретельного теоретичного дослідження, так і відповідного її закріплення в законодавстві з метою захисту прав власників і інвесторів.

Слід зазначити, що навіть стосовно терміну «приватизація» у науковій літературі, як економічній, так і юридичній, не склалося єдиної точки зору. Так, у тлумачному економічному словнику термін «приватизація» визначається як передача державної або муніципальної власності (земельних наділів, промислових підприємств, банків, засобів транспорту та зв'язку, акцій, культурних цінностей тощо) за плату або безкоштовно у приватну власність¹.

В економічній літературі можна знайти визначення приватизації як трансформації будь-якої форми власності у приватну, процесу переходу в приватну власність об'єктів, заснованих на державній, змішаній або колективній власності. У наукових джерелах, зокрема, зазначається, що приватизація як форма роздержавлення власності відображає процес докорінної трансформації відносин власності з метою формування приватного сектору як передумови підвищення соціально-економічної ефективності господарювання й піднесення суспільного добробуту на основі становлення та відтворення ринкових відносин, підприємницького середовища, конкуренції².

Визначення поняття приватизації міститься у Законі України «Про приватизацію державного і комунального майна» від 18 січня 2018 року³, відповідно до якого приватизація державного або

¹ Гончаров, С., Кушнір, Б. (2008). *Тлумачний словник економіста*. Рівне: НУВГП, 264.

² Базилевич, В. (2008). *Економічна теорія: Політекономія*. Київ: Знання-Прес, 538.

³ Закон України про приватизацію державного і комунального майна 2018 (Верховна Рада України).

Офіційний сайт Верховної Ради України. <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19#Text>> (2018, січень, 18).

комунального майна (далі – приватизація) – платне відчуження майна, що перебуває у державній або комунальній власності, на користь фізичних та юридичних осіб, які відповідно до цього Закону можуть бути покупцями.

Крім цього, у законодавстві визначено також поняття приватизації державного житлового фонду як відчуження квартир (будинків), житлових приміщень у гуртожитках, призначених для проживання сімей та одиноких осіб, кімнат у квартирах та одноквартирних будинках, де мешкають два і більше наймачів, та належних до них господарських споруд і приміщень (підвалів, сараїв і т.ін.) державного житлового фонду на користь громадян України.

Якщо приватизація державного і комунального майна завжди здійснюється на платній основі, то приватизація державного житлового фонду здійснюється двома шляхами: шляхом безоплатної передачі громадянам квартир (будинків), житлових приміщень у гуртожитках з розрахунку санітарної норми 21 квадратний метр загальної площі на наймача і кожного члена його сім'ї і додатково 10 квадратних метрів на сім'ю; та шляхом продажу надлишків загальної площі квартир (будинків), житлових приміщень у гуртожитках громадянам України, що мешкають в них або перебувають в черзі потребуючих поліпшення житлових умов¹.

Стосовно так званої «малої приватизації» закон втратив свою чинність, натомість згідно з Законом України «Про приватизацію державного і комунального майна», мала приватизація буде відбуватись через електронну систему ProZorro.Продажі. Мова йде про продаж об'єктів державної або комунальної власності (єдині майнові комплекси держпідприємств та пакети акцій суб'єктів господарювання, понад 50 % статутного капіталу яких належать державі). При цьому вартість активів таких об'єктів не має перевищувати 250 млн. грн.

Слід зазначити, що термін «реприватизація» розуміється, зокрема, у засобах масової інформації, досить неоднозначно. Так, відповідно до публікації, яка мала назву «Реприватизація «Криворіжсталі» «24 жовтня 2005 р. після відставки уряду Ю. Тимошенко пройшла найбільша і єдина акція з її програми «реприватизації» – аукціон з перепродажу «Криворіжсталі», який виграла індійська компанія «Міттал Стіл» (Mittal Steel Germany GmbH). 24 жовтня 2005 р. Фонд держмайна України визнав переможцем конкурсу з продажу 93,02% акцій ВАТ «Криворіжсталі» металургійний холдинг «Mittal Steel Germany GmbH», який запропонував за пакет акцій гіганта української металургії 24 млрд. 200 млн. грн. Аукціон тривав 50 хвилин, та його перебіг транслювався в прямому телевізійному ефірі². Там само застосовується також термін «повторна приватизація «Криворіжсталі» шляхом проведення чесного та публічного конкурсу». Таким чином, перепродаж названо одночасно повторною приватизацією та реприватизацією.

Таку саму термінологію використовували стосовно згаданого об'єкту і інші засоби масової інформації³.

В такому ж значенні її використовують і автори видання «Приватизація та реприватизація в Україні після «помаранчевої» революції», зазначаючи, що «в буквальному розумінні реприватизація – це повторна приватизація після повернення приватизованого об'єкта в державну власність»⁴.

Останнім часом, знов-таки відносно долі «Криворіжсталі» термін «реприватизація» почав звучати у більш відповідному сенсі. Так називають її можливе повернення у державну власність⁵.

¹ Закон України про приватизацію державного житлового фонду 1992 (Верховна Рада України). Офіційний сайт Верховної Ради України. <<https://ips.ligazakon.net/document/T248200?an=2>> (1992, червень, 19).

² Реприватизація «Криворіжсталі». Спільнота «Україна: історія великого народу». <<http://www.litopys.com.ua/encyclopedia/druge-desyatil-ttya-nezalezhno-ukra-ni-pol-tichne-zhittya/reprivatizats-ya-krivor-zhstal-/>> (2020, вересень, 03).

³ Приватизація «Криворіжсталі»: німецький експерт радить не поспішати витратити гроші. Політика й спільнота. <<https://www.dw.com/uk/приватизація-криворіжсталі-німецький-експерт-радить-не-поспішати-витратити-гроші/a-2476401>> (2020, вересень, 03).

⁴ Пасхавер, О., Верховодова, Л., Агеєва К. (2006). *Приватизація та реприватизація в Україні після "помаранчевої" революції*. Центр економічного розвитку. Київ: "Міленіум", 31.

⁵ Реприватизація "Криворіжсталі" и "Укртелекома" будет выглядеть как очень скверный сигнал для инвесторов. Гордон.юа. <<https://gordonua.com/news/money/reprivatizaciya-krivorozhstali-i-ukrtelekoma-budet-vyglyadet-kak-ochen-skvernoy-signal-dlya-investorov-smi-1339154.html>> (2020, вересень, 03).

Реприватизацією називають також денационалізацію, що також є невірним¹.

Українське видання «Юридична енциклопедія» містить тлумачення поняття «реприватизація», відповідно до якого «реприватизація» (від французького «re...» – префікс, що означає зворотну дію, і «privatization» – від латинського «privatus» – приватний, особистий) означає процес, зворотний приватизації, суть якого полягає у непримусовому вилученні у власність держави або в комунальну власність приватизованого майна в разі його неефективного використання новим власником шляхом розірвання у судовому порядку договору купівлі-продажу або визнання такого договору недійсним на підставах, передбачених чинним законодавством України².

На думку І. В. Спасибо-Фатєєвої, реприватизація є процесом повернення майна у державну власність унаслідок допущених при приватизації порушень³.

Одним із способів здійснення рейдерства називає реприватизацію Ю. Білик: «реприватизація (юридичний спосіб поглинання) – суть її полягає у скасуванні рішення суду з подальшим переглядом приватизації, позов може бути пред'явлений і акціонерам, і представникам держави (для подальшого перерозподілу пакету власності)»⁴.

Д. І. Погрібний вважає, що реприватизація – це повернення у державну власність майна, шляхом розірвання договору купівлі-продажу, що укладався в результаті приватизації, у разі його неналежного виконання, а деприватизація – це повернення у державну власність об'єктів для мети держави, суспільства, приватизованих без порушень⁵.

Л. П. Грузінова і В. Р. Пеньківський ототожнюють реприватизацію та націоналізацію, вважають природним її проведення на підставі судового рішення та за умови справедливої компенсації⁶.

На думку О.М. Кліменко, недостатність належного наукового вивчення цих питань у вітчизняній правовій думці зумовлена тим, що проблема реприватизації в Україні набула політизованого забарвлення. Так, політичні ініціативи щодо реприватизації на певному етапі стали пов'язувати зі змінами у системі владного управління, що зводилися, по суті, до перегляду результатів приватизації⁷.

Розмаїття думок є досить великим.

Оскільки приватизація є підставою припинення права державної власності, то реприватизація – повернення у державну власність майна, яке незаконно вибуло з такої власності.

Реприватизація у своєму класичному варіанті – це процес, зворотний приватизації, механізм повернення власності в розпорядження держави, що припускає повторний продаж раніше приватизованого майна.

Іноді реприватизацію ототожнюють з націоналізацією. Однак, на відміну від реприватизації, націоналізацією можна назвати процес повернення в державну власність об'єктів недержавної власності, в тому числі раніше приватизованого майна, для їх подальшого використання з урахуванням реалізації національних інтересів.

Поняття «реприватизація» та «націоналізація» відсутні і в Цивільному кодексі України, і в спеціальному законодавстві з питань приватизації. Чинне законодавство України і сьогодні передбачає можливість та порядок повернення приватизованого майна державі, не називаючи цей процес «реприватизацією». Так, відповідно до частини 9 та 10 статті 26 Закону України «Про

¹ Реприватизація "Приватбанку": Хто із нардепів від Харківщини став на бік Коломойського. *DepoХарків*. <<https://kh.depo.ua/ukr/kh/reprivatizatsiya-privatbanku-khto-iz-nardepiv-vid-kharkivshchiny-stav-na-bik-kolomoyskogo-202003311141170>>; Реприватизація ПриватБанку: які є ризики для клієнтів. *Today.ua*. <<https://today.ua/reprivatizatsiya-privatbanku-yaki-ye-riziki-dlya-miljoniv-kliyentiv/>> (2020, вересень, 05).

² Шемшученко, Ю. (1999). *Юридична енциклопедія*. В 6 т. Київ: «Українська енциклопедія», 75-76.

³ Спасибо-Фатєєва, І. (2002). Проблемні аспекти націоналізації. *Пріоритети*, 4. <<http://www.ucipr.kiev.ua>> (2020, вересень, 04).

⁴ Білик, Ю. (2017). Рейдерство «в законі» по-новому. *Ліга. Блог*. <<https://blog.liga.net/user/yubilyik/article/26827>> (2020, вересень, 04).

⁵ Погрібний, Д. (2008). *Корпоративні права держави: поняття, підстави виникнення, механізм реалізації*: автореферат дисертації канд. юрид. наук. Харків, 6.

⁶ Грузінова, Л., Пеньківський, В. (1996). *Деякі питання розвитку інституту власності і націоналізація в аспекті соціально-економічних проблем. Концепція розвитку законодавства України*. Київ: Інститут законодавства Верховної Ради України, 264.

⁷ Кліменко, О. (2013). Проблеми правової невизначеності та кваліфікації понять «реприватизація» і «деприватизація». *Бюлетень Міністерства юстиції України*, 9, 67-72.

приватизацію державного і комунального майна» на вимогу однієї із сторін договір купівлі-продажу може бути розірвано, у тому числі за рішенням суду, в разі невиконання іншою стороною зобов'язань, передбачених договором купівлі-продажу, у визначені строки або визнано недійсним за рішенням суду.

У разі розірвання в судовому порядку договору купівлі-продажу у зв'язку з невиконанням покупцем договірних зобов'язань приватизований об'єкт підлягає поверненню в державну (комунальну) власність.

Виключними умовами для розірвання договору купівлі-продажу об'єкта приватизації в порядку, передбаченому законодавством, є:

- 1) несплата протягом 60 днів коштів за об'єкт приватизації з дня укладення договору купівлі-продажу відповідно до його умов;
- 2) невиконання умов продажу об'єкта і зобов'язань покупця, визначених договором купівлі-продажу, в установленій таким договором строк;
- 3) подання органу приватизації неправдивих відомостей;
- 4) сплата за об'єкт приватизації коштів, отриманих з порушенням вимог законодавства, яке регулює відносини у сфері запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;
- 5) невиконання зобов'язання покупця щодо недопущення скорочення чисельності працівників з ініціативи нового власника чи уповноваженого ним органу;
- 6) продаж або в інший спосіб відчуження покупцем приватизованого об'єкта особам, визначеним частиною другою статті 8 Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна», протягом виконання зобов'язань за договором купівлі-продажу.

Однак у вітчизняному законодавстві термін «реприватизація» також був використаний. Так, зокрема, відповідно до Проекту Закону України «Про повернення приватизованого майна у державну і комунальну власність» від 25 лютого 2003 року за № 3165, внесеним Кабінетом Міністрів України (перше читання), реприватизація – повернення у власність держави або територіальних громад майна, набутого юридичними та фізичними особами шляхом приватизації. Вона здійснюється шляхом примусового відчуження на користь держави. Дане визначення суперечить тим визначенням, які дають вітчизняні та зарубіжні економісти і радше за своєю суттю визначає інший термін – націоналізацію¹.

Таким чином, навіть побіжний огляд існуючих точок зору свідчить про відсутність єдиної позиції у питанні визначення поняття і правової сутності реприватизації.

Грунтуючись на положеннях чинного цивільного законодавства, теоретичних розвідках у зазначеній сфері, можемо запропонувати авторське визначення реприватизації як повернення в державну власність об'єктів недержавної власності, шляхом розірвання договору купівлі-продажу у разі його неналежного виконання з урахуванням реалізації і захисту національних інтересів.

Аналіз судової практики у сфері реприватизації дозволяє зробити висновок про те, що більша частина справ стосується реприватизації житла. Хоча на сьогодні у провадженні судів перебувають справи, пов'язані з реприватизацією іншого майна, що було раніше приватизоване. Зокрема, це справа про реприватизацію «Дніпроавіа»² та ін.

Поверненню до державної власності підлягають також землі, що незаконно вибули з неї. Як правило, йдеться про витребування прокурором в інтересах держави земель лісового фонду з комунальної власності. Так, постановою ВСУ по справі №369/1777/13-ц підставою звернення замісника прокурора Київської області до суду з вимогою витребування спірної земельної ділянки з володіння відповідача є задоволення суспільної потреби у поновленні законності при вирішенні суспільно важливого і соціально значимого питання – передачі у власність громадянам земельних ділянок і лісів з державної і комунальної власності, а також захист суспільних інтересів, права власності на землю і ліси... Суспільний, публічний інтерес полягає у поновленні правового порядку в частині визначення меж компетенції органів державної влади і місцевого самоврядування, поновленні становища, що існувало до порушення права власності

¹ Алексеев, І., Познякова, О. (2005). Категорії і процеси трансформації власності в Україні. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*, 533, 12-17.

² Реприватизація "Дніпроавіа": Верховний Суд запустив позов ФДМУ по новому колу. *Finbalance*. <<http://finbalance.com.ua/news/Reprivatizatsiya-Dniproavia-Verkhovniy-Sud-zapustiv-pozov-Fondu-derzhmayna-povovomu-kolu>>. (2020, вересень, 04).

на землю і ліси, захист такого права шляхом повернення до державної власності земель і лісів, що незаконно вибули з державної власності¹.

References:

1. Goncharov, S., Kushnir, B. (2008). *Tlumachnii slovník ekonomista* [Explanatory dictionary of the economist]. Rivne: NUVGP. [in Ukrainian].
2. Bazilevich, V. (2008). *Ekonomichna teoriia: Politekonomiia* [Economic theory: Political economy]. Kyiv: Znannja-Pres. [in Ukrainian].
3. *Zakon Ukraini pro privatizaciiu derzhavnogo i komunalnogo maina 2018* [Law of Ukraine on privatization of state and communal property] (Verkhovna Rada Ukrainy) [(Verkhovna Rada of Ukraine)]. *Ofitsiynyy sayt Verkhovnoyi Rady Ukrainy* [Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine]. <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19#Text>>. [in Ukrainian].
4. *Zakon Ukraini pro privatizaciiu derzhavnogo zhitlovogo fondu 1992* [(Verkhovna Rada of Ukraine)]. *Ofitsiynyy sayt Verkhovnoyi Rady Ukrainy* [Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine]. <<https://ips.ligazakon.net/document/T248200?an=2>> (1992, June, 19) [in Ukrainian].
5. Reprivatizaciya «Krivorizhstali» [Privatization of Kryvorizhstal]. *Spilnota «Ukraina: istoriya velikogo narodu»* [Community "Ukraine: the history of a great nation"]. <<http://www.litopys.com.ua/encyclopedia/druga-desyatiltiya-nezalezhno-ukra-ni-pol-tichne-zhittya/reprivatizatsiya-krivor-zhstal/>> (2020, September, 03). [in Ukrainian].
6. Privatizaciya «Krivorizhstali»: nimeckiy ekspert radit ne pospishati vitrachati groshi [Privatization of "Kryvorizhstal": German expert advises not to rush to spend groshi]. *Politika j spilnota* [Politics and community]. <<https://www.dw.com/uk/приватизація-криворіжсталі-німецький-експерт-радить-не-поспішати-витрачати-гроші/a-2476401>> (2020, veresen', 03). [In Ukrainian]
7. Pashaver, O., Verhovodova, L., Ageeva, K. (2006). *Privatizaciia ta reprivatizaciia v Ukrainy pislja "pomaranchevoi" revoljucii* [Privatization and reprivatization in Ukraine after the "orange" revolution]. Kyiv: "Milenium". [in Ukrainian].
8. Reprivatizacija "Krivorozhstali" i "Ukrtelekoma" budet vygljadet' kak ochen' skvernyj signal dlja investorov [Re-privatization of Kryvorizhstal and Ukrtelecom will look like a very bad signal for investors]. *Gordon.jua*. <<https://gordonua.com/news/money/reprivatizaciya-krivorozhstali-i-ukrtelekoma-budet-vyglyadet-kak-ochen-skvernyj-signal-dlja-investorov-smi-1339154.html>>. (2020, September, 03). [in Ukrainian].
9. Reprivatizaciya "Privatbanku": Khto iz nardepiv vid Harkivshhini stav na bik Kolomoiskogo [Reprivatizaciya "Privatbank": Chto iz nardepiv vid Harkivshhini stav na bik Kolomoisky]. *DepoKharkiv*. <<https://kh.depo.ua/ukr/kh/reprivatizatsiya-privatbanku-khto-iz-nardepiv-vid-kharkivshhini-stav-na-bik-kolomoiskogo-202003311141170>>. (2020, September, 05) [in Ukrainian].
10. Reprivatizaciya PrivatBanku: yaki e riziky dlja klientiv [Privatization of Privatbank: what are the risks for customers]. *Today.ua*. <<https://today.ua/reprivatizatsiya-privatbanku-yaki-ye-riziki-dlya-miljoniv-kliientiv/>> (2020, September, 05) [in Ukrainian].
11. Shemshuchenko, Ju. (1999). *Yuridichna encyklopediya* [Legal encyclopedia]. In 6 vol. Kyiv: «Ukrainska encyklopediya». [in Ukrainian].
12. Spasibo-Fateeva, I. (2002). Problemni aspekty nacionalizacii [Problematic aspects of nationalization]. *Prioritety* [Priorities], no. 4. <<http://www.ucipr.kiev.ua>> (2020, September, 04) [in Ukrainian].
13. Bilik, Yu. (2017). Reiderstvo «v zakoni» po-novomu [Raiding "in law" in a new way]. *Liga. Blogi*. <<https://blog.liga.net/user/yubilyik/article/26827>> (2020, September, 04) [in Ukrainian].
14. Pogribniy, D. (2008). *Korporatyvni prava derzhavi: ponjattia, pidstavy vynyknennia, mehanizm realizacii* [Corporate rights of the state: concepts, bases of origin, mechanism of realization]. Kharkiv. [in Ukrainian].
15. Gruzinova, L., Penkivskiy, V. (1996). *Deyaki pitannya rozvitu institutu vlasnosti i nacionalizacija v aspekti socialno-ekonomichnykh problem. Konceptiya rozvitu zakonodavstva Ukrainy* [Some issues of development of the institute of property and nationalization in terms of socio-economic problems. Konceptiya rozvitu legislation of Ukraine]. Kyiv: Institut zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy. [in Ukrainian].
16. Klimenko, O. (2013). Problemy pravovoi neviznachenosti ta kvalifikacii poniat «reprivatizaciya» i «deprivatizaciya» [The problem of legal uncertainty and qualification of the concepts "reprivatization" and "deprivatization"]. *Biuletyn Ministerstva yustitsii Ukrainy* [Bulletin of the Ministry of Justice of Ukraine], no. 9, 67-72. [in Ukrainian].
17. Alekseev, I., Pozniakova, O. (2005). Kategorii i protsesy transformacii vlasnosti v Ukraini [Categories and processes of property transformation in Ukraine]. *Visnyk Nacionalnogo universitetu "Lvivska politehnika"* [Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic"], no. 533, 12-17. [in Ukrainian].

¹ Кравец, Р. (2018). Обзор практики ВС от Ростислава Кравца, опубликованной с 18 по 30 июня 2018 года (часть вторая). *Протокол: юридичний інтернет-ресурс*. <[http://protokol.com.ua/ru/obzor_praktiki_vs_ot_rostislava_kravtsa_opublikovannoy_s_18_po_30_iyunya_2018_goda_\(chast_vtoraya\)/?utm_source=newsletter&utm_medium=email](http://protokol.com.ua/ru/obzor_praktiki_vs_ot_rostislava_kravtsa_opublikovannoy_s_18_po_30_iyunya_2018_goda_(chast_vtoraya)/?utm_source=newsletter&utm_medium=email)> (2020, вересень, 03).

18. Reprivatizaciya "Dniproavia": Verkhovniy Sud zapustiv pozov FDMU po novomu kolu [Privatization of Dniproavia: Supreme Court launches SPFU lawsuit in a new circle]. *Finbalance*. <<http://finbalance.com.ua/news/Reprivatizatsiya-Dniproavia-Verkhovniy-Sud-zapustiv-pozov-Fondu-derzhmayna-po-novomu-kolu>>. (2020, September, 04). [in Ukrainian].
19. Kravets, R. (2018). Obzor praktiki VS ot Rostislava Kravca, opublikovanoj s 18 po 30 ijunja 2018 goda (chast' vtoraja) [An overview of VS practice by Rostislav Kravets, published from 18 to 30 June 2018 (part two)]. *Protokol: juridichnij internet-resurs* [Protocol: legal Internet resource]. <[http://protokol.com.ua/ru/obzor_praktiki_vs_ot_rostislava_kravtsa_opublikovannoy_s_18_po_30_iyunya_2018_goda_\(chast_vtoraya\)/?utm_source=newsletter&utm_medium=email](http://protokol.com.ua/ru/obzor_praktiki_vs_ot_rostislava_kravtsa_opublikovannoy_s_18_po_30_iyunya_2018_goda_(chast_vtoraya)/?utm_source=newsletter&utm_medium=email)> (2020, September, 03) [in Russian].